

NAPREJ

Glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za
mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto
K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna pelit vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razglašeni in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Štev. 104.

V Ljubljani, četrtek dne 15. novembra 1917.

Leto I.

Za mir.

V torkovi številki »Napreja« smo objavili resolucijo, ki jo je sprejel dunajski proletariati na impozantni mirovni demonstraciji v nedeljo. Vsi govorniki so izražali najglobokejšo čuvstvo ljudstva s tem, da so krepko izražali mirovno hrepenenje avstrijskega ljudstva. Zelo žal nam je, da ne moremo priobčiti vseh govorov. Prvič imamo premalo prostora, drugič je pa cenzura »okrajšala« govore v »Arbeiter-Zeitung« tako, da ni niti eden popoln. Zato prinašamo v naslednjem le govor prvobornika avstrijske socialne demokracije, sodruge dr. Viktorja Adlerja. Izjavlja je:

Stirideset mesecev vojne je za nami, najstrahotnejši čas, ki smo ga kdaj doživeli. Kar je preстал vsakdo od nas v tem času, to ostane nepozabno za vsakogar. Nobenega ni v dvorani, ki bi ne blagosloviljval današnjega dneva, kot dneva upanja, ko se nam vendar že obeta konec vojne. Nismo trdni bojov, še drugačni boji nas čakajo, boji, ko pojde za našo stvar. Nismo trdni plemenitega boja, ki goni zgodovino dalje, ali trdni smo moritve, trdni potokov krvi, ki vdirajo v dom vsakogar, ki nastajajo povsod poleg prikazov glada in bede. Pozdravljamo znak, ki prihaja od vzhoda, pozdravljamo rusko revolucijo, katere naraščanje gledamo že desetletja. Poznamo vse, katerih imena imenujemo sedaj. Koliko njih je prišlo skozi Dunaj kot begunci, kot pregnanci! Da stoji ti možje danes v prvih vrstah revolucije, je znak, da je postal svet drugačen. Tudi pri nas ne smejo delati več politike od zgoraj, naše usode nam ne smejo določevati nič več od zgoraj, narodi so zreli in mčni dovolj, da posežejo sami vmes, če bo treba. Pred meseci in tedni je bil klic mednarodnega proletariata: V Stockholmu! Ko so defilirali francoski vojaki pred predsednikom, so odgovorjali na klic »Alzacija-Lorena!« s klicem: »Ne potrebujemo Alzacija-Lorena, česar potrebujemo, je Stockholmu!«. Za nas vse je bil Stockholm simbol. Ne verujte, da je bil trud za Stockholm brezuspešen, ker se nameravani kongres ni vršil zaradi imperialističnih intrig na Francoskem in v Angliji. Nasprotno, delo v Stockholmu je povzročilo, da se je pričelo zbujati zopet medsebojno zaupanje med proletarci, da so postali kljub vsemu zopet enega mišljenja, edini v želji, ustvariti razmere, da se lahko solidarno borimo za mir in v miru za osvoboditev proletariata vseh dežel. Če se obrača danes ruska revolucija z mirovno ponudbo na vse države, tedaj dela to v pričakovanju, da je povsod proletariati, ki izvrši svoj del, da ne bo ta mirovna ponudba zastoj.

Res je, da imamo v Avstriji velike uspehe, zavrnilo smo sovražnika od naših mej in naše armade stoji globoko v Italiji. Ni lahko, ustavljati se na potu zmaganja; toda čeprav so pri nas narodi tako malo edini — edini so le — so resnični narodi, narodi, ki trpe, se bore in delajo, edini v tem: Krvaveti in izkrvaveti neče noben narod, ne v Avstriji, ne izven nje. Vse one obsodimo na molčanje, ki imajo žalostni pogum, da se še danes kažejo kot junake in nevgnance — doma namreč, med tem, ko puste, da krvave tam zunaj drugi — ki tukaj nabirajo zaklade, ki so pravi zajedavci vojne, kakor so bili tudi povečini prvi povzročitelji vojne; odrekamo jim pravico, da bi smeli odpreti le usta. Morda je težko, ustaviti se sredi zmagovalnega pohoda; ali morda se spominjajo danes tisti, ki razpolagajo še s papirjem, na kakršnega se pišejo diplomatske note, da je Avstrija prešla vedno še več krvi, da se zopet iznebi svojih pridobitev, kakor jo je prešla, da napravi osvoboditev.

Ničesar nimamo pridobiti v svetu. Veliki smo dovelj in obilo imamo dela, da omogočimo skupno delovanje narodov, ki so v tem prostoru. Ze to je skoraj nepremagljiv problem. Obramba? Gotovo, Trsta nam ne smejo vzeti! Ali tudi mi nočemo vzeti nobenemu narodu na svetu ničesar. Veseli bomo, če dosežemo mir in življensko možnost v Avstriji in treba bo za dosego tega vso moдрost, s katero razpolagamo v Avstriji, in tudi poguma. (Cenzura.) Toliko govore o častnem miru. Oni mir je najbolj časten, ki bo najhitrejši. Ne pozabimo vendar tega, da velja vsaka minuta neizmerno veliko krvi, ne le krvi nasprotnikov, o čemer beremo v časopisih, kjer vedno pripovedujejo, da ima sovražnik krvave izgube, a da so se naši polki odlikovali. (Cenzura.) Zato ne smemo izgubiti prav nič časa, takoj je treba delati. Roka Rusije je iztegnjena in ponuja nam mir. Spomnite se, da smo smeli v Avstriji prvikrat pisati proti carizmu, ne da bi bili konfiscirani, ko je izbruhnila vojna. Vso resnico o njegovih grozotah smo smeli povedati. Sedaj je ta zmaž premagan. Vsakdo bi zato mislil, da bo naša vlada hitro in odločno pograbila roko, tembolj ker je ponudba le naravna posledica one politike, o kateri pravi Czernin, da jo zasleduje že meseci in ki jo oznanja v razumnih in spretnih notah in govorih. Sedaj ga pozovemo: Izpolni, kar si objubil. (Cenzura.) Nič od nas ne ve stališča Anglije in Francije, ali vsakdo od nas ve, da Avstrija ne sme biti zapreka za takojšnje premirje in za skorajšen mir.

Ne grozimo, ne slavimo, manveč povemo povsem mirno: Da se je doslej vojna lahko

vodila, k temu je pripomoglo organizirano delavstvo v Avstriji svoj pošteni delež — ne da vodi vojno, temveč da jo prenaša. Nismo hoteli vzdržati vojne, toda ohraniti smo hoteli proletariati, da bo še tukaj po moritvi, da bo še življenja in boja zmožen, sposoben, da gradi bodočnost. Kadar bo konec grozot tam zunaj, potem imamo delo mi. In prav zato pravimo, da se ne sme podaljšati niti za eno uro po krivdi Avstrije. Ali prav tako kakor smo mi polni hrepenenja po miru, ne po lenem počitku, temveč po miru, ki prinaša drugačno delo in bolj človeštva dostojen boj, prav tako je tudi v vsej tujini. Ni res, da bi gorela kjerkoli v velikih delavskih masah želja, da bi se pustile poklati za častihlenje načrte in profite kapitalistov. Videli smo pač vojno pijanost, videli, kako se je izražala, tudi ljudstva so ostala trezna in nočejo danes drugega kot mir. Internacionalna, ki je po obliki razrušena, je v bistvu bolj živa kakor kdaj prej. In našla bo zopet primerno obliko. Danes smo edini s proletarci vseh dežel... (cenzura)... hoče, da se nadaljuje, če lahko preneha.

Ne omahujte, ne utrudite se, če nastopijo stvari in prihajajo iz Rusije vesti, ki se bodo morda glasile drugače kakor današnje. Revolucija v državi, kakršna je Rusija, ni enostavna stvar, temveč je velik, pretresljiv dogodek, boj med razredi, ki potrebuje nekaj časa in se nagiba sedaj sem, sedaj tje, preden se odloči. Toda bodite uverjeni, kljub vseh izmenjav od začetka revolucije, kljub vsega, kar je bilo in kar še pride: Rusko ljudstvo hoče mir; Rusija ni sovražna tujina, tam so naši bratje in ruska revolucija bo zmagala. naloga je le, da smo čuječni, da izvršimo v svojem krogu svoje delo v vseh oblikah, ki so mogoče: Parlamentarično, če gre, a tudi skrajno neparlamentarično, če bo treba — čuječni moramo biti na svoj način na naših tleh, da obračunamo s svojim nasprotnikom in skrbeti moramo za mir z zaupanjem v rusko revolucijo... (cenzura)... zaupati moramo v svojo bodočnost in v bodočnost mednarodnega proletariata, katerega prvi cilj je mir, za katerim pride boj za proletarsko stvar, za cilje vsega človeštva, da se prične lahko konec izkoriščanja. (Viharno odobravanje, ki je trajalo več minut.)

K. Kautsky:

Avstrija in Srbija.

Kakor povsod na Balkanu, ali boljše rečeno povsod tam, kjer se šele poraja moderni narod, ni mogoče določiti natančnih jezikovnih mej. Ob periferiji so jezikovna ozemlja močno pomešana. Na jugu in vzhodu ne prebivajo Srbi le skupaj z Bolgari, temveč tudi z Albanci, Grki, Rumuni, Turki, na severu z Ogrji in Nemci, na zapadu z Italijani. Ali to še ne dokazuje, da ne bi bilo mogoče potegniti gotove meje za narodno državo, temveč le, da ni ugotovljena na podlagi jezikovne karte. Če je enkrat sprejeto načelo, tedaj je treba, kakor sta zahtevala že Marx in Engels leta 1848. za Poljsko, prepustiti določitev meje sporazumu v poštev prihajajočih narodov, ki ne sodijo vedno po jezikovnih ozirih, temveč tudi po potrebah prometa, zgodovinskih in drugih faktorjih. V vseh dvomljivih primerih bi morala imeti zadnje besedo demokracija, večina prebivalstva iz spornega ozemlja. Brez njih se ne sme odločiti o njih, ne na podlagi pravice osvoboditve, ne po načelih vojaško močnejšega.

Srbska narodna država bi šela 10 do 11 milijonov prebivalcev. Če bi se pritegnili tudi Slovenci, bi to bilo zelo slabo za avstrijske narode, izgubili bi popolnoma dohod k morju. Obupni položaj, v kakršnem so bili doslej Srbi vsled Avstrije, bi se premestil nanjo. Toda potrebno ni, da se pečamo obširneje s to težavo, ker tudi najmanje ne kaže, da bo srbska skupna država posledica sedanje vojne. Ta država se upoštavi lahko le, če bi bila avstrijska monarhija popolnoma poražena. In stremljenje po taki državi, bi podaljšalo vojno na tak način, da bi bila vsa Evropa popolnoma uničena. Noben narod bi pri tem ne trpel bolj kakor srbski. Mogoča bi bila še druga pot, da se ujedini srbski narod. A ta bi bila popolno nasprotstvo ustanovitve srbske narodne države. Srbska narodna država se doseže lahko le, če se odtrga vsa jugoslovanska ozemlja od Avstrije. Lohko bi se pa tudi poizkusilo, da se ujedini Srbe v okvirju Avstrije; namesto da se odtrga sedem milijonov Jugoslovancev od veldržave, kar bi bila naravnost obupna operacija, bi lahko utelesili mali državni Srbijo in Črno goro monarhiji.

Taka rešitev je ležala v smeri razvoja cesarstva. Videli smo, da je cesarstvo v osemnajstem stoletju začelo anektirati Srbijo, da so prosili uporni Srbi v začetku devetnajstega stoletja Avstrijo, naj se zavzame zanje in jih anektira. Ali Avstrija je bila takrat preveč zaposlena v Nemčiji in Italiji in je bila preveč sovražna vsaki revoluciji, da bi imela interes, moč in pogum za to.

Sedaj, ko si je priborilo in utrdilo prebivalstvo srbske kraljevine samo svojo svobodo v mnogih krvavih bojih tekem enega stoletja, in po vsej strahotni ogorčenosti, ki so jo na-

gradila zadnja desetletja pred vojno in vojna sama v njem, sedaj ne bo tako hrepeneče željo, da bi prišlo pod avstrijsko žezlo. In vendar ni izključeno, da bi ne bilo napravilo neizmerno trpljenje vojne Srbe bolj naklonjene ideji, da se priklonijo Avstriji. Ali jih vlada Karagorgevič ali Habsburžan, to jim je najbrže vseeno. Gospodarsko bi se silno izboljšala njihova zemljepisna situacija. Dobili bi takojšen dohod k morju in popoln carinsko svoboden dohod k svojim najbližjim in najboljšim odjemalcem, k industrijskim ozemljem Avstrije, od katerih so bili doslej nasilno odrezani. Če bi smeli obdržati svoje dosedanje politične pravice in če bi bili s svojimi narodnostnimi pripadniki, od katerih so bili doslej ločeni, združeni v političnem telesu v okvirju zvezne države, tedaj bi prišlo njihovo nacionalno hrepenenje do svojih pravic.

Vsako bi menil, da bi bila taka rešitev srbskega problema za oba dela sprejemljiva, če bi privolilo srbsko prebivalstvo. Izvzemši seveda republikanske rešitve tega problema, o kateri bomo še govorili. Saj kako naj prihajajo ovire od druge strani, od Avstrije?

(Dali prih.)

Pariške napitnice.

Pariz, 12. novembra (Havas.)

Pri slavnostnem obedu, katerega je priredil predsednik francoske zbornice članom konferenca za vojaško enotnost, je govoril angleški premijer Lloyd George. V svojem govoru je pozdravil ustanovitev vojaškega sveta alirancev ter izjavil: Vzroka, da nismo že davno izvojevali zmage, je iskati v pomanjkanju resnične enotnosti v vojnem vodstvu. Srbska tragedija, rumunska katastrofa in razsulo vojaške moči v Rusiji dokazujejo, da so Francija, Anglija in Rusija vodili štiri vojne namesto ene same, a sedaj se je zgodila enaka nesreča v Italiji in iz istega vzroka. Če smo prodrli en kilometer v sovražno ozemlje, če smo zasedli eno vas, ter ujeli nekaj sto sovražnikov, smo pretirano slavili zmago; kaj bi rekli mi, če bi prodrli 50 kilometrov v sovražno ozemlje, če bi ujeli 200.000 sovražnikov in odvzeli sovražniku 2500 najboljših topov, ogromne množine municije in živili? Če bi aliranci v resnici bili enotno postopali, bi ne reševali sedaj naše zaveznice Italije, ampak bi prenesli vojno v sovražno ozemlje. Partikularizem je podaljšal vojno, enotnost jo bo skrajšala. Glede Rusije ne zdvajam, pa če tudi bi zdvojil o položaju Rusije, ostala bi neomajna moja vera v končno slavo naše dobre stvari. Gotovo vem, da bomo zmagali, a želim, da zmagamo čimprej in s kolikor mogoče malimi žrtvami.

Italijanski naučni minister se je v imenu Italije zahvalil za enotnost alirancev, naglašal je soglasno voljo italijanskega ljudstva za odpor ter pozdravil prihod aliranih čet v Italijo. Izrazil in končno popolno zaupanje in neomajno gotovost zmage.

Ministrski predsednik Painlevé je priredil v počaščenje Lloyda Georgeja in italijanskega naučnega ministra Berenijaja zajutrek. Minister Painlevé je posebno toplo pozdravil italijanskega ministra kot zastopnika viteškega italijanskega naroda, katerega je zadela bridka usoda, ki pa se bo maščevala v bližnji bodočnosti. V teh dneh — rekel je Painlevé — se prevažajo po vseh železnicah in cestah francoski in angleški vojaki, topovi in municija na ono stran alp. Pomoč bo odgovarjala veličini nevarnosti. Aliranci se ne bore vsak za sebe, ampak vsak za vse; bore se za to, da med narodi pridejo do veljave mir, pravica in spoštovanje pravice — brez vnanje sile. Ena sama fronta, ena sama armada, en sam narod, to je program, katerega zahteva prihodnja zmaga. Da se ta enotnost uresniči, to bo naloga interaliranega vojnega odbora, katerega smo ravnokar ustanovili. Čim težje in bridkeje so ure, tem trdnješa mora biti naša odločnost, tem večja mora biti moralna naroda. Gre za to, da vemo, kdo pade prvi. To ne bodo aliranci, če se sami ne obsodijo v onemoglost. Na strani alirancev so štiri petine civiliziranega sveta, na razpolago so jim ogromna pomožna sredstva. Armadam, pravice se pridružijo ameriške legije s svojimi neizmernimi pripomočki. Ne gre za to, da štejemo sovražnike, gre marveč za to, da se odločimo za največji napor naših moči, ki je potreben, da zmagamo in da vemo, da moremo zmagati. Oni, ki v sedanjem trenutku mislijo na mir, so izdajalci domovine in človeštva. Tak mir, ki bi ga sprejeli pod grožnjami pruskega militarizma, bi bil mir ponižanja. Ne, naše geslo je boj, boj do onega dneva, ko se bo na bojišču zmagovalno dvignila pravica!

Painlevé je končno apeliral na plašna srca, naj se dvignejo do dnevoev meseca avgusta 1914 in da dajo slovo strahu in neodločnosti primerjajoč one dneve s sedanjim položajem. Francija je v onih dneh pokazala, kaj zamore veliko ljudstvo. Če ljudstvo prestane take ure, ne da bi omagalo, potem smemo trditi, da je prestalo ognjeno preskušnjo.

Politični pregled.

== Iz državnozbornskih odsekov. V proračunskem odseku je opozarjal posl. Heilinger na nezakonito kupčijo s tobacnimi izdelki. Zahteval je zato, da se uvede rajoniranje prodaje tobacnih izdelkov. — Ustavni odsek je končal razpravo o zakonskem načrtu za ustanovitev ministrstva za socialno oskrbo. Zakonski načrt je bil sprejet v obliki, kakršno je predlagala vlada. Sprejet je bil predlog dr. Korošca, da se pri izbori uradnikov za to ministrstvo ozira na vse narode. — Odsek za državne nastavljenice je končal razpravo o draginskih dokladah za državne uradnike, železniške uslužbenice in državne nastavljenice.

== Socialistične konference v Stockholmu ne bo. Berlinski »Vorwärts« prinaša od svojega posebnega poročevalca v Stockholmu sledečo brzojavko: Konference, ki je bila napovedana v manifestu, objavljenem že v listu »Politiken« ne bo. V petek zvečer se je sešla cimervaldska komisija in je izjavila, da je konferenca, ki so jo predlagali v imenu cele komisije nekateri člani komiteja, neprimerna. Manifest združuje popolnoma nelegitimo zahteve po takojšnjih mirovnihih pogajanjih z vlada in po revolucionarnih akcijah. Ostro je kritizirala komisija predlog na vlade, naj pospešuje konferenco s tem, da izdajo potna dovoljenja za Stockholm. Vse kaže, da so stockholmski boljševiki tako zmeheni, da ne vedo, kaj delajo. Odločitev pride lahko le iz Rusije same. Medtem vrše tukaj najrazličnejše vesti okolo, nekatere zvane celo zelo romantično. Tako pripovedujejo, da ministri niso bili aretirani, temveč da so zapustili zimsko palačo po podzemeljskem hodniku. Ljeningovski nasprotniki zatrjujejo, da je zapustil angleški poslanik Buchanan skupno s Tereščenkem Petrograd, da se udeleži pariške konference alirancev. V prvi vrsti streme Ljeningisti po tem, da dosežejo ugoden mir in izvedejo agrarni problem. Lakota ogroža Rusijo. Pomanjkanje živil je v vsej severni Rusiji. »Rječ« poroča, da beži mnogo kmetov iz severne Rusije zaradi pomanjkanja živil v južno Rusijo, kjer so ruske žitne zakladnice. Čez noč so na postajah in pričakujejo vlake z živili, ki so namenjeni za mesta. Še itak piče žetev na severnem Ruskem so tudi slabo spravili in zadostuje komaj za setev. Težko je uginiti, kako bo vlada zabranila lakoto.

== Benetke odprto mesto. Iz italijanskega glavnega stana se poroča: Ker se sovražnik bliža Benetkam, je italijanska vlada vse potrebno ukrenila, da se varujejo zakladi umetnin pred opustošenjem. Storilo se je vse, da se sovražniku onemogoči vsak izgovor, da so Benetke utrjeno mesto ali da so del italijanske obrambe. Noben vojak ne sme stopiti v mesto. Civilno prebivalstvo se je pozvalo, naj prostovoljno zapusti mesto.

== Francosko časopisje o dogodkih na Ruskem. O dogodkih na Ruskem pišejo francoski listi sledeče: »Temps« pravi, da nastopajo boljševiki zelo smotreno. Oslabljenje ruskih front se ni izvršilo še nikdar tako sistematično, kakor sta to izvršila Trocki in Lenin. Edini del ruske brambne sile, na katerega ne vpliva va-ba razdelitve zemljišč, so kozaki, ki ne žele nobene izpromembe v posesti zemlje. Za enkrat pa še ni mogoče dogmati, če se trezni del ruskega prebivalstva sponni sam nase. »Petit Parisien« meni, da je vse narodno življenje ruskega ljudstva na kocki. Tudi za entento je prišel najbolj kritičen čas. Sedaj je trajanje svetovne vojne vprašanje, na katero ne more nihče odgovoriti. V »Petit Journalu« označuje Pichon zmago Ljeningovih pristašev kot organizirano izdajstvo domovine in kot pripravo za nemški mir. »Journal des Débats« pravi, da nosi del odgovornosti na tragičnih dogodkih v Rusiji tudi ententa, ki ni pravočasno prekinila zveze z gostobesednim, a neodločnim Kerjenskim. Sedaj velja za Pariz, London, Washington: Nobene granate, nobenega centima za rusko vlado, ki ne da vseh garancij solidarnosti z entento. »Echo« priporoča, naj nastopi ententa proti ruskemu pacifizmu z vsemi sredstvi in proti zelo nevarnemu mirovnemu nagnjenju, kjerkoli se pojavi v ententnih državah. Hervé toži, da doživlja ententa sedaj najmarčneje dneve, odkar je izbruhnila vojna, vsled poraza Italijanov in zmage maksimalistične nadvlade.

== Dogodki v Rusiji. Danskemu listu »Berlingske Tidende« se iz Haparande brzojavno poroča: Hetman Kaledin je izjavil, da bodo kozaki podpirali staro vlado in da se mora oblast provizorične vlade zopet vpostaviti. Dolje pa bodo kozaki prevzeli oblast v svojem ozemlju. — Razglas, katerega so podpisali Kerjenski, Kornijlov, in Kaledin, naznanja, da so odslej politična središča države Moskva in Novočerkask, slednje mesto kot bivše glavno mesto kozakov. — Sliši se, da so Kozaki zasedli Kijev. — V ententnih krogih se pripoveduje, da imajo boljševiki na svoji strani 50.000 vojakov in pomorščakov, Kerjenski in Kornijlov pa donske kozake, ki so baje po krvavih bojih vdrl v Petrograd. Petrograska garnizija se je baje udala Kornijlovu. Boljševiki drže predmestja s pomočjo pomorskih čet. Glavni stan Kornijlova je v Carskem selu.

== Japonska in dogodki v Rusiji. Londonskim »Times« se brzojavno poroča iz Tokia:

Vesti iz Rusije so povzročile na Japonskem veliko vznemirjenost, zlasti na borzi. Pod vtirom ruskih poročil so bili odpovedani vojaški manevri. Splošno se sodi, da bo Japonska uravnala svoje postopanje v zmislu alirancev.

Vojna.

Dunaj, 14. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Italijansko bojišče: Na obeh straneh Suganske doline je armada feldmarštra grofa Scheuchenstuela v zadnjih dneh izvojevala uspehe znatno razširila. Njene divizije so prodrle do Primolana ter so ob snežnem viharju iztrgale sovražniku več važnih obrambnih naprav vzhodno od Asiaga in okolno utrdbo na Monte Lieser. Proti Italiji vojnoje se zavezniške čete stoje torej od Adrije do Pasubija povsod na sovražnihih tleh. Ob jezeru Ledro, zapadno od Rive, smo vrgli sovražnika iz dveh utrjenih opiralšč, pri čemer so ostali v naših rokah ujetniki in strojne puške. — Na vzhodu in na Balkanu nič novega. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 14. novembra. Wolfiv urad poroča iz glavnega stanja: Zapadno bojišče: Nobenih važnih dogodkov. Na Flanderskem je artiljerijsko delovanje še le zvečer postalo živahnije. — Na vzhodnem bojišču in na macedonski fronti nič novega. — Italijansko bojišče: V ozemlju Sedmih občin so zavzele naše čete z naskokom več višinskih pozicij vzhodno od Asiaga ter okolno utrdbo Monte Lieser. Primolano in Feltré so v naših rokah. Ob doljnem teku reke Piave artiljerijski oganj. — Pl. Ludendorff.

Dnevne beležke.

— Minister dr. vitez Žolger sprejema odsej vsako soboto od 10. predpoldne do 1. ure popoldne. Kakor znano se nahajajo prostori njegovega urada na Dunaju, I. Operiring 5, III. nadstropje.

— In konsumentje? Pišejo nam: V ponedeljkovem „Napreju“ beremo, da je c. kr. deželna vlada uredila novo „uravnavo mleka“, ki jo bo vodila posebna deželna komisija, sestojča iz zastopnikov kranjskega deželnega odbora, kranjske kmetijske družbe, trgovske in obrtne zbornice (I), mlekarne zveze, c. kr. deželne vlade, mečne občine ljubljanske in mlečne posredovalnice. Konsumentov zastopnik ni. Pač bi se lahko smatrala takim črna dva, ki bodeta zastopala mestno občino in mlečno posredovalnico — seve prava izrazila in konsumentom odgovorna zastopnika to nista in ne bodeta. Vidi se, da konsumentje ne pridejo naravnost nikjer do zastopstva. Treba bo res ustanoviti svobodno, prsto organizacijo konsumentov, ki bo morala biti uveljavljena in pritegnjena v vse one odbore in komisije, kjer se „reže kruh“ konsumenta. Ako se to ne napravi, potem seve ne bo nikoli nič storjenega z ozirom na konsumenta ampak vse „z ozirom na izredne razmere, ki jih je ustvarila in jih ustvarja vojna“...

— Poročilo c. kr. I. drž. gimnazije za leto 1916/17 je pravkar izšlo, in sicer v nemškem jeziku, dasi je zavod tzv. „slovenski“... Odkod to, zakaj to? Bodimo vendar moški. Slovenske šole morajo biti „slovenske“ — nemške pa nemške.

— „Domovina“. Ljubljanski Slovenec poroča, da bo „Tiskovna zadruga“ začela izdajati političen tednik „Domovina“. Nam se zdi neverjetno, ker „Tiskovna zadruga“ ima povsem druge naloge in dolžnosti...

— Pomanjkanje papirja. Pomanjkanje papirja je vedno večje. Vzrok temu ni samo pomanjkanje surovin, zlasti lesa in premoga, ampak tudi ogromna poraba papirja za armado. V prihodnjih dneh se razglasi nova naredba, ki bo porabo papirja znatno omejila. Posamezne vrste papirja, ki niso neobhodno potrebne, se sploh ne bodo več izdelovale; pri drugih se bo izdelovanje omejilo. Izdala se bodo določila za porabo papirja v trgovskem prometu, ki merijo na znatno omejitev porabe papirja.

— Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 4. do 10. novembra: Novorojencev 10, umrlo 43 oseb in sicer 18 domačinov in 25 tujcev. Na tifuzo je umrl 1 tujec, na jetiki 7 oseb, med njimi 3 tujci, vsled mrtvouda 1 oseba. Za nalezljivimi boleznimi je obolelo: Za škrlatico 1 domačin, za tifuzom 2 domačina, 1 tujec in 16 vojakov, za grižo 21 vojakov, za egiptovsko očesno boleznijo 1 tujec.

— Društveni shod na Jesenicah. Opozarjamo jeseniško delavstvo na društveni shod, ki bo v nedeljo, 18. t. m. ob 9. dopoldne pri Jelenju. Spričo položaja priporočamo kar največjo udeležbo. V združenem delu se da marsikaj popraviti tudi sedaj.

— Z Jesenic. Delavstvu na Jesenicah se godi vedno slabše. V mesecih julij in avgustu so dobili le po 4 kg krompirja kot priboljšek, meseca septembra pa 5 kg na osebo. To je ves priboljšek, ki ga dobiva jeseniško delavstvo poleg običajne moke. Nič bolje ni s špehom in mastjo. Meseca oktobra so dobili za delovno osebo 28 dkg špeha, ki je bil sama koža, a so ga plačali po 28 K kg. Za ta mesec so dobili samo za 14 dni moko, drugega pa nič. Danes je že 9. novembra, pa še kart nimamo ne za mast ne za sladkor. Odbor organizacije in zatupniki se trudijo, da bi odpomogli temu neredu, ter hodijo vsak mesec po pisarni, a vse ne zaleže nič. Odpravljajo jih povsod s tolažbo, da blago pride, da je na poti. Železničarji dobe vsak mesec že 21. karte in živež. Če to lahko uredi železnica, če občine poskrbe pravočasno, zakaj se vse to pri tovarni toliko časa zavlačuje? Delavstvo boleha in peša, delalo naj bi ob popolnoma nezadostni hrani. Lahko bi se vse to uredilo; če dobe spodje vse o pravem času, potem bi dobili lahko tudi delavci. Če se uveljavi vojna zveza, ki se je gospodje boje, potem se bo blago, ki bo na razpolago, vsaj enakomerno razdeljevalo. Če se razmere na Savi ne izboljšajo, bo

to silno neprijetno. Jeseničarji prosijo oblasti, da napravijo konec tej bedi, ki že presega vse meje.

— Iz seje gospodarskega sveta — na Štajerskem. Na zadnji seji se je ta gospodarski svet pečal s predlogom obč. gospodarskega sveta v Gradcu, da naj se za celo deželo štajersko uredi prodaja slanina na ta način, da se draga slanina po zmerni ceni oddaja. Razliko pa naj se vzame iz državnega kredita, ki je dovoljen štajerski deželi. (— Kaj pa pri nas na Kranjskem? Ali bo še kakšna seja dež. gospodarskega sveta ali nobene več?!) Tudi obč. gospodarskih svetov se ne ustanovlja... — Dalje se je določilo sledeče cene mošt: za blago, (jabolčni mošt), ki ima 5 volum procentov 70 K za 100 l, za ono, ki ima najmanj 3 volumen procenta 55 K za 100 l; za hruškovi mošt sta določeni ceni 60 K oziroma 50 K; za jabolčni jesih 25 K za 100 l. — Marmelade dobi štajerska dežela 315 vagonov; vsak jo bo dobil za osebo 1 kg na 6 tednov. Izdaje se bodo posebne izkaznice. Cena marmelade bo med 4 K 12 vin. in 6 K za eno kilo.

— Iz celovskega obč. sveta. Predlog pravne sekcije, naj se pritegneta v obč. oskrbovalni urad in gospodarski odsek po en zastopnik konzumnega društva „Einigkeit“ in uradnega gospodarskega društva — se odkloni po daljši debati, zlasti z ozirom nato, ker se je magistrat proti izrekel. — Sklenilo se je, da se gospodarski odsek in obč. gospodarski svet združita v eno korporacijo. — Pomanjkanje premoga je hudo, krog 4000 družin je brez premoga. — Organizacija konsumentov pod imenom „Verbraucher-vereinigung“ deluje že precej dobro. Župan Weizlar se jezi, češ, da so se na zadnjem shodu kritizirale občinske reči, kar ne gre.

— Iz celovskega organizacije konsumentov. Celovec 12. nov. — Pri nas so konsumentni organizirani v tzv. Verbrauchervereinigung, ki ima več odsekov. V zadnji seji se je razpravljalo sledeče: V zadevi najeminskega varstva se je storilo potrebne korake; v novemberskem terminu so letos odpovedali gospodarji po odstotkih 200%, strankam več kot lani osorej. — Razpravljalo se je o preskrbi s premogom in drvini ter s krompirjem. Sklenilo se je, da bodo zastopniki organizacije v tem oziru intervencij na prestojnih mestih. — Tudi se je sklenilo ugovarjati podraževanju sadja po mestni aprovizaciji.

— Pomanjkanje petroleja in sveč, ki sta glavna razsvetljava delavskih množic, je že preobčutno. Prosimo prizadete čimtelje, naj se potrudijo, da se bo razdelila primerna množina petroleja oziroma sveč med ljudstvo.

Zadnje vesti.

Ljenin gospodar Petrograda.

Kodanj, 14. novembra. Zadnja poročila, ki so prišla preko Haparande iz Rusije, pravijo, da je Ljenin še gospodar v Petrogradu in da še vedno trajajo boji za Petrograd. Iz listov boljševikov je posneti, da je bil v soboto ljut boj v bližini Carskojega Sela med četami bivše vlade in boljševiki. Boj je bil zelo krvav, bilo je čez 1000 mrtvih in ranjencev. Čete Kerjenskega so baje zmagale in boljševiki so se morali umakniti v smeri proti Petrogradu, kjer so jim priskočili na pomoč oboroženi delavci. V nedeljo so vkorakale Kerjenske čete v Petrograd, kjer se jim je pridružil del garnizije. Prišlo je do izredno ljutih počestnih bojev. Toda v ponedeljek se je položaj izpremenil. Čete boljševikov, ki so prikorakale iz Revala so napadle v hrbtu čete Kerjenskega in 6000 mož Kerjenskejevih čet se je pridružil boljševikom. Kerjenskij je bil baje zaprt v glavnem stanu v Gačini, a se mu je posrečil pobeg. „Novaja Zizna“ poroča, da je Kaledin s svojimi četami v bližini Harkova. Pravijo, da je imenovan za diktatorja Rusije. Kornijlov je v Moskvi, kjer so bili krvavi boji med četami boljševikov in vladnimi četami. Kornijlov je osvojil Krenin, kjer so imeli boljševiki glavni stan. Posrečilo se mu je, da je premagal boljševike in tako so sedaj pristali začasne vlade gospodarji mesta.

Zmaga revolucionarne demokracije.

London, 13. novembra. (Reuter.) Poročilo o porazu Kerjenskega, kakor je sporočeno po brezzičnem brzojavu, se glasi v celoti takole: Včeraj je popolnoma premagala revolucionarna armada v ljutem boju pri Carskojem Selu protirevolucionarne čete pod vodstvom Kerjenskega in Kornijlova. V imenu revolucionarne vlade zapovedujem, da se zoperstavljate vsem sovražnikom revolucionarne demokracije in da se ukrene vse potrebno za aretacijo Kerjenskega. Prepovedujem pustolovska podjetja, ki bo ogrozila uspeh revolucije in triumf revolucionarne armade. Muravjev, vrhovni poveljnik čet, bojujočih se proti Kornijlovu.

Noč 12. novembra bo živela v zgodovini, Kerjenskega poizkus, da bi prodiral s protirevolucionarnimi četami proti Petrogradu, je bil dobil odločen odgovor. Kerjenskij se umika,

mi začenjamo ofenzivo. Vojaki, mornarji in delavci v Petrogradu vedo, da morajo z orožjem v roki pomagati volji demokracije do zmage in bodo tudi storili to. Meščanstvo je hotelo izločiti armado iz revolucije. Kerjenskij je hotel uničiti revolucijo s silo kozakov. Oba poizkusa sta se izjalovila.

Delavci in kmetje! Velika misel nadvlade demokracije je združila vse čine v armadi in ojeklenila njihovo voljo. Vsa dežela bo videla, da vlada sovjeta ni začasna, temveč da je nezopremeljivo dejstvo in da pomenja promoč delavcev, vojakov in kmetov. Odpor proti Kerjenskemu pomenja odpor proti veleposestvu, buržvaziji in Kornijlovu. Boj proti Kerjenskemu pomenja utrditev pravice ljudstva za mir, svobodo, zemljo, kruh in moč. Povratka k preteklosti ne sme biti več. Se se moramo boriti in se žrtvovati, da odstranimo vse zapreke s puta, ali pot je sedaj prosta in zmaga zagotovljena. Revolucionarna Rusija in sovjeti imajo pravico, da so ponosni na svoj Palkovov oddelek, ki je bil pod poveljstvom polkovnika Waldna. Spominjamo se vsak čas padlih in poveljičujno boritelje. Dolgo naj živi revolucionarna, demokratična in socialistična Rusija! V imenu ljudskih komisarjev podpisal: Trockij.

Mirovna ponudba centralnih držav.

Monakovo, 13. novembra. V poslanski zbornici je imel novi ministrski predsednik daljši govor, v katerem je dejal med drugim: „Čeprav govore dogodki v Rusiji in po drugih državah dovolj jasno, vendar nočem izrekatii se določene sodbe. Ali eno naj si zapomnijo naši nasprotniki: Staro pravno pravilo je, da zahteva vsaka ponudba hiter odgovor. Zato bi bil skrajni čas za odgovor. Odgovor in svobodno pismo, na podlagi katerega lahko nadaljujejo nasprotniki vojno brez rizika in nevarnosti, da poslabšajo svoj položaj.

Ententa se pogaja z novo vlado.

Rotterdam, 14. novem. „Morning Post“ poroča: Ruski glavni stan je od nedelje dalje v zvezi z novo vlado. V glavni stan je prišlo sedem komisarjev petrogrškega delavskega sovjeta. Kaže se, da je velik del armade z novo vlado, ki obeta mir. „Central News“ poročajo, da poslaniki entente v Petrogradu odslej še niso sklenili, ne da bi priznali nove vlade. Po naročilih svojih vlad so pričeli pogajanja z delavskim svetom.

Oklíc za ustanovitev nove vlade.

Dunaj, 14. novembra. Iz vojnoporočevalskega stana sporočajo sledeči oklíc: Ruski veliki glavni stan, 14. novembra, ob pol devetih dopoldne. Na vse! V imenu takojšnje likvidacije krize, uspešnega boja proti anarhiji, združitve vseh demokratskih sil proti naraščaju nevarnosti od desne in za ohranitev miru in enotnosti na fronti podpirajte splošni armadni odbor pri ustanovitvi enotne vlade, sestavljene iz protinacionalnih socialistov vstevši boljševike, toda na podlagi, da se takoj sklicé ustanovljajni zbor, da se takoj predlaga splošen mir in se izroči zemlja zemeljskim odborom. — Predsednik splošnega armadnega odbora: Perekrestov, glavni stan.

Brzojavna zveza s Petrogradom.

London, 14. novembra. „Times“ poročajo, da so zopet upostavljene brzojavne zveze s Petrogradom. Francoska vlada je prejela brzojavke poslanika Reulensa.

Odstop francoskega ministrstva.

Pariz, 14. novembra. (Agence Havas.) Potem ko je zbornica obravnavala o diplomatskem in vojaškem položaju je zbornica sprejela z 250 glasovi proti 192 glasovom dnevni red, v katerem se vladi izreka zampanje. Po zaključku seje je vlada podala ostavko.

Pariz, 14. novembra. V francoski zbornici je ministrski predsednik Painlevé prečital izjavo, v kateri je opozarjal na resne dogodke v Rusiji in na poraz druge italijanske armade ter povdarjal, da zamorejo narodi le na podlagi skupnega načrta s tesno zvezo njih armad izvršiti svojo nalogo, kakor je tudi zbornica že pred dvema meseci prihrdila nameri vlade, da se iz alirancev ustvari en narod, ena armada in ena enotna fronta. To se je sedaj doseglo, ko se je ustanovil skupni vrhovni vojni svet, v katerem so zastopani Anglija, Francija in Italija.

Tudi Amerika bo skoraj gotovo pristopila. Glede Rusije in Japonske se vrše še obravnavo. Temu vrhovnemu vojnemu svetu je pridružen skupni generalštab alirancev.

Glede podaljšanje angleške fronte je Painlevé izjavil, da v sedanjem položaju ni mogoče odtegniti fronti nadaljnih letnikov. Sodelovanje Amerike je vsekakor potrebno in gotovo se bo veliko ameriško ljudstvo udeležilo prihodnje konference alirancev. S pomočjo Amerike bodo aliranci lahko postavili v najkrajšem času nove armade. Občudovanja vredni francoski narod se z grožnjami sovražnika in z vojnimi nezgodami ne da oplahiti in omajati, dokler ne doseže svoje pravice. Painlevé je končno izjavil, da sprejme interpelacije o diplomatskem in vojnem položaju, ne pa o vprašanih notranje politike.

Poslanec Renaudel je zahteval, naj ministrski predsednik pove zbornici, kakšno politiko je zastopal v Londonu in v Italiji. Painlevé je zahteval, naj se interpelacije odlože do konference alirancev. Zbornica pa je zahtevano odložitve odklonila z 277 glasovi proti 186 glasovom.

Curiah, 14. novembra. V Parizu je prišlo do velikih demonstracij sindikalistov proti politiki ministrstva in sicer istodobno, ko je vlada v tajni seji zbornice podala izjavo o novih dogovorih z Italijo.

Aprovizacija.

Sveža repa na rumene izkaznice A in rdeče izkaznice A. Stranke z rumenimi izkaznicami A in rdečimi A prejmejo svežo repo v soboto, dne 17. t. m. dopoldne pri Mühlleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. zjutraj vse stranke z rumenimi izkaznicami A, od 9. do 10. vse stranke z rdečimi izkaznicami A. Vsaka oseba dobi 10 kg. — Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Repna na rdeče izkaznice brez A. Stranke z rdečimi izkaznicami brez A prejmejo repo v petek, dne 16. t. m. na Dunajski cesti pri Mühlleisnu. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. dopoldne št. 1 do 160, od 9. do 10. št. 161 do 320, od 10. do 11. št. 321 do 480, popoldne od 2. do 3. št. 481 do 640, od 3. do 4. št. 640 do 800, od 4. do 5. št. 801 do konca. Vsaka oseba dobi 10 kg. — Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Umetnost in književnost.

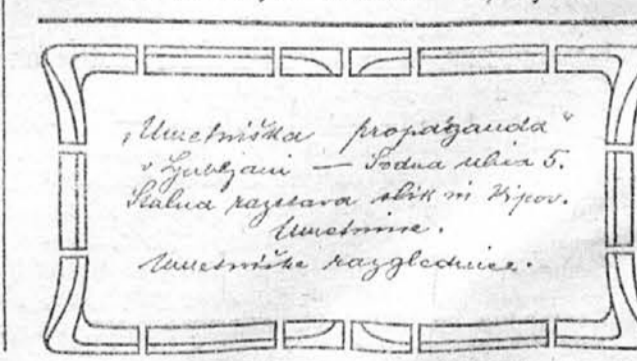
Nova književna revija prične izhajati v Zagrebu v prvi polovici decembra po dvakrat na mesec. Imenovala se bo „Književni jug“ in postane ogledalo celokupnega jugoslovanskega kulturnega življenja. Vse leto bo veljala revija 28 K, pol leta 14 K, četrt leta 7 K. Revija bo prinašala poleg hrvaško-srbskih prispevkov v latinici in cirilici tudi slovenske prispevke. Naročila sprejema „Književni Jug“ Zagreb, Vodnikova 6.

Razno.

• Odprava dvoboja. Cesar je izdal armadi in mornarici ukaz, ki prepoveduje dvoboj in vsako udeležbo pri dvoboju.

• Nastavljanje prepovedano. Dunajska policija je prepovedala nastavljanje pred prodajalnami za odrasle po noči, za otroke po dnevu.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo

P. z. z. o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2% od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama. Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji. Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere. Telefon št. 120. Cek-konto poštne hranilnice št. 45.156.

Vsa pohištvena in stavbena mizarska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poročitvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvršbo.

Ima že dostojne najboljše reference.